

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Matth. V.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

Euangelium hodiernum, eam quam Christus in monte tradidit, doctrinam partim complectitur, dignam sanè, quæ nunquam à cordibus fidelium excidat, quam sibi perpetuo habeant propositam ob oculos, & ad quam totos sese semper & vbiq; componant atque conforment. Sublimia quidem sunt, & mundi iudicio planè contraria, quæ hic sapientia Dei à loco sublimi sublimiter docet, sed tamen non excedunt humanas vires: nam alioqui superfluum fuisset prædicare hominibus, quod imitari non possent. Omnis hic mundi amor, & deniq; quicquid mundus in præcio habet condemnatur & rejicitur, idq; à Dei filio, cui tradita est omnis potestas à Deo Patre, qui quæ est dux & legifer, doctor ac institutor noster, qui legem veterem non soluere venit, sed implere, & perfectioribus præceptis absolueret & cõsummare. Præcis illis antiquæ legis cultoribus temporalia promittebantur, vt pote adhuc longè positis ab aditu regni cælorum. Itaque talia eis data sunt præcepta, quæ illorum infirmitati congruerent. Christus autem qui nobis non terram Canaan, non vineas & oliueta terrena promittit, sed paradysum cœli omnibus bonis rebus affluentem, longè excellentiora nobis iussa dedit, vt præmijs immensis sublimia præcepta vtunque respondeant. Populo illi carnali permittebatur carnales ex rebus præsentibus consolationes capere, vt inde discerent firmitus sperare bona semper mansura, quæ illis tantum sub figuris quibusdam & vmbreis, & tanquam in somnis proponebantur: nos verò qui per Christi mortem abolito damnationis chirographo, & mortis imperio destructo, æternam vitam, non temporalia promissa expectamus, ad omnium rerum labentium contemptum præceptis & præmijs inuitamur. Et ne despondeamus animum, tanquam sufficere non possimus exequendis illis quæ exigimur, consolatur nos scriptura diuina, vt certi simus, qui legem dedit, illum & benedictionem daturum, id est, sua gratia adiuturum infirmitatem nostram, qui vtiq; *sufficientes non sumus cogitare aliquid à nobis tanquam ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est*, qui operabitur in nobis & velle & perficere pro bona voluntate. Tantum adhibet bona voluntas, & gratia partes suas abundè exequetur. Videamus nunc ipsa Euangelij verba:

Summa huius Euangelij quæ sit.

Matth. 1.
Esaïe 11.
Esaïe 55.
Matth. 5.

Præceptis antiquæ legis quantum præsentent nouæ.

Psal. 119.

1. Cor. 2.

Matth. 4.

Exod. 20.
Montis ascensu quid Christus significauerit.

Videns Iesus turbas, ascendit in montem. Et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius.

Euangelista Mattheus alio loco scribit Domini opinionem ob multas virtutes illius per totam Syriam diuulgatam fuisse, plurimosq; ad eum ex diuersis locis confluxisse. Quos vbi vidit Dominus, fugiens multitudinem, & expectans secretioris loci secessum, vbi præcepta cælestia sacratius promulgaret, ascendit in montem, vt sicut prisca lex data fuit in monte, ita & noua similiter in monte ederetur. Sed illa per angeli ministerium, hæc ore ipsius Dei. Ipso autem montis ascensu significauit se sublimia quædam, nec omnibus communia traditurum. Vnde etiam turbas inferius reliquit, & solos discipulos secum assumpsit, vt pote tâto paratiores aptioresq; ad illius

fufcipiendas institutiones, quanto illi iam erant quotidiana conuerfandi cum illo confuetudine magis familiares: nec debebant communibus duntaxat præceptis instrui, quos Dominus toti orbi conuertendo ac illustrando deftinârat.

Et aperiens os suum, docebat eos dicens: Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum calorum

Sublimia Dominus præcepta daturus, à paupertate spiritus summe initi-
um, quam alij humilitatem, alij facultatum siue rerum temporalium con-
temptionem interpretantur. Nam utriusque conuenire potest. Vtraque au-
tem seu fundamentum quoddam est vitæ spiritualis. Quod ad diuitiarum
siue rerum temporalium abdicacionem atinet, beati prædicantur, qui eas abij-
ciunt propter amorem Dei, vt liberius possint vacare Deo rebusq; diuinis.
Habeant enim facultates & bona temporaria suos quosdã nexus & vincula,
quibus implicant animos hominũ, vt non possint solutis & liberis animis
vacare summo bono. Vnde Dñs dicit: *Nō potestis Deo seruire & mammon.* Qua-
re? Quia diuitiæ vix absque amore inordinato possidentur: atque hic amor
aut minuit, aut penitus extinguit amorem Dei. Quicquid autem, id est, quod
nos abstrahit ab amore Dei, id iure meritoque contemnendũ est. Si enim
cum aduersa laboramus valetudine, libenter caremus illis quamuis delecta-
bilibus vel escis vel potionibus, quæ morbum augent, aut sanitatem impe-
diunt: quanto magis libenter debemus contemnere, quæ animæ perfectam
remorantur sanitatem, & nos à perfectione distinent? Itaque beatos prædi-
cat Dñs pauperes spiritu, qui prompto & alacri animo, imo & cum volupta-
te quadã penitus terrena omnia despiciunt & abijciunt, pauperẽ Christum
& ipsi pauperes sectantes, vt possint sine vlla animi distractione, quam effi-
cit cura & amor rerum temporalium, diuinis duntaxat vacare rebus, & ani-
mi obtutus absque vlla sollicitudinum terrenarum caligine in Deum defige-
re. Id enim generatim hic notandum venit, beatitudines hæc quas Domi-
nus hic commemorat, virtutes esse purgati animi, & perfectas atq; consum-
matas, quatenus cõuenit præsentis vitæ. Atque ea re rectè vocantur beati, qui
ijs præditi sunt: quia iam in se sopita habent vitia, & tranquillam cordis pa-
cem obtinent: quod est initium quoddam & inchoatio futuræ beatitudinis.
Porro commendantur hic primo loco illi, qui causa amoris Christi relin-
quunt omnia, & monasticen profitentur. Dicat aliquis: Nonne melius est re-
tinere facultates suas, & inde gratificari pauperibus, atque alia pietatis exer-
cere opera? Respondemus illi: Si melius id est, cur Dominus diuiti illi ado-
lescanti dixit, vt relinqueret omnia, & se sequeretur? ac deinde addidit, diui-
tes difficile ingressuros in regnum Dei? Sed & ipse Dominus cur tam pauper
vixit in hoc mundo? Cur omnes credentes in Ecclesiæ exordio reliquerunt
omnia? Melius est ergo & perfectius omnia relinquere. Quare? Quia res ter-
renæ amorem cordis sibi vendicare nituntur, punguntq; animum & miserè
lacerant. Itaque nec homo sese Deo perfectè coniungere potest, nec sese Deus
homini. Nō enim vniri potest homini Deus, donec aliquod intra se mediũ
retinet. Ergo, vt Augustinus ait: Bonũ est facultates cū dispensacione paupe-
ribus erogare: melius est pro intentione sequendi Dñm simul donare, & ab-
solutum

Matth. 6.

Amor rerum
temporalium
quantã spiri-
tuali impedi-
mentum præ-
stet.Pauperes spiri-
tuali cur præ-
dicantur be-
ati.Beatitudines
hæc quales
sunt virtutes.Religiosos
hic prædicari
beatos.

Matth. 19.

Luc. 19.

Acto. 4.

Terrena om-
nia relinque-
re quam sic
consultum.
August.

T. VI
22

Diuitijs quā impie hodie plurimi abutuntur. solutū solitudine egere cum Christo. Difficile sanē est, & hisce temporibus rarissimum, diuitijs non abuti, non inflari, nō insolescere. Non enim in hominibus hodie tantus inest amor Dei, vt sciant contemnere diuitias: imo vero pene omnes etiam contempto Deo, contempta omni iustitia per fas & nefas nituntur vnde cunctis acquirere. Nihil itaq; consultius, quam laqueos omnes praescindere, & Christū Dñm pauperē ac nudum imitari. Si cui id non placet, sinat, tantū non impediatur alios, qui cupiunt perfectiora festari, & tutiora amplecti. Tamen certum est etiā ipse Dñs accedente sententia, beatos esse pauperes spiritu, qui & habita abijciant, nec quicquā omnino habere appetant, vt possint securē expectare regnū Dei, quod pauperibus promittitur: nec immerito quandoquidem qui nihil volunt habere in terris, caeli heredes sunt. Quod autē ad humilitatē attinet, ad quā quidā pertinere volunt hanc spiritus paupertatē, beati nimirū sunt pauperes spiritu, i. humiles & timentes Deū, in quibus non est tumor animi, & mentis inflatio. Atq; hac ratiōe aptissimē primo loco hic ponit Dñs humilitatē, tanquā stabile quoddam fundamentū aduersum superbiam, quā totius malitiæ fons & origo fuit, quę creaturas rationales & angelos & homines fecit alienos à Deo, inimicos Dei, & pœnis sempiternis reddidit obnoxios. Ad hanc humilitatem suę paupertatē spiritus pertinet, vt ex gratia Spiritus sancti, sine qua nulla est vera virtus, nos ipsos sponte & ex animo etiā inferioribus substernamus ac submittam⁹ iuxta Dei beneplacitū, & cū Apostolo omnium seruos, omniumq; plebsmate fateamur, atq; omnium nos postremos faciamus. Quod qui potest ex corde facere, ille verē beatus est, quia nihil eum vnquā cōtristare, nihil perturbare poterit, vtpote solidissimo humilitatis innixū fundamento, quod nec creature omnes possint euertere. Qui autē humilitatis expertus est, & inflatus sensu carnis suę, putans se aliquid esse cū nihil sit, ille ad omnes tam secundæ, q̄ aduersæ fortunę status instar arundinis agitatur, & modo exultat intemperantius, modo acerbiori & immoderatori tristitia absorbetur.

Porro, triplex est humilitas: Prima, qua quis propriā agnoscens vilitatē, imperfectionē, culpas & miseras suas, suapte sponte proprio iudicio sese despicit, & honores non solū non appetit, sed oblatos etiā, corde & voluntate nō suscipit, sciēs nihil se habere dignū honore, sed plurima, qua contemptū & abiectiōnem mereatur. Itaq; sic affectio, atq; sic de se sentiēti, etiā ipsa peccata eius cooperatur in bonū, quandoquidē ex illis sit humilior, & seruatur à superbia, quæ Luciferū demersit in tartarū, eo q; noluit attendere q̄ nihil esset sine Deo, sed sola attendit dona Dei, atq; inde sese impudenter exultat vnde debebat ad maiorem accendi gratitudinem. Altera humilitas est, qua quis ex sincera suę vilitatis cognitione non modo ipse se ducit pro nihilo, sed etiam optat ab alijs vilipendi, & qualis est iudicio suo, talis & aliorum cupit iudicio haberi: nempe pauper, infirmus, omnis virtutis inops, procliuis ad omne malū, nisi tamen furtē cedat in scandalum aliorum. Quod non modo in actibus, præsertim externis humilitatis, sed etiam omnium aliarū virtutū cauendū est, atq; ea in ijs adhibēda moderatio, ne possit vrgere in detrimentū aliorum. Tertia humilitas est gratitudinis, qua quis etiā maximis præditus donis fortunę, naturę & gratiæ, nihil inde sibi arrogat, sed omnia refert & refundit in Deum, illi cuncta accepta ferens, illi soli laudem tribui cupiens.

Diuitijs quā impie hodie plurimi abutuntur.

Pauperibus cur regna promittantur calorum.

Humilitas quam sit omnibus necessaria.

2. Cor. 4. Humilis vere quoniam dicitur vult beatus.

Celosi. 1.

Galat. 6.

Matth. 23.

Humilitas cognitionis que fit.

Isaiz. 14.

Humilitas exhibitionis que fit.

Humilitas gratitudinis que fit.

cupiens, nec animo extollitur, nec ultra alios effertur: sed inde magis sese abijcit & humiliat foris & intus coram Deo & hominibus. Hæc humilitas vt est præclara admodum, ita & rara est. Denique eiusmodi pauperibus spiritu, quales iam diximus, id est, qui propter Deum relinquunt omnia, & se ipsos ex animo contemnunt, ac pro infimis ducunt. Christus promittit regnum cælorum, vbi erit summa omnium bonorum abundantia, & summus honor. Quæ sanè congrua est promissio, vt qui abijciunt temporalia, accipiant æterna: & qui se humiliant in terris, exaltentur in cælis. Vnde Augustinus ait: Appetant ergo superbi regna terrarum, sed humiliu est regnum cæloru. Et Chrysostomus: Sicut cætera, inquit, vitia deponunt ad inferos, maximè tamen superbia: sic omnes virtutes inducunt ad regna cælorum: maximè humilitas, quia proprium est, vt qui se humiliat, exaltetur.

Augustin.

Chrysost.

Matth. 18.
Lucæ 14. 18.

Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.

Mansuetudo virtus moralis est, quæ iræ impetum refrænat ac moderatur, ne vel per verba, vel facta, vel signa foras erumpat, nec etiam animu perturbet, præsertim notabiliter & ex rationis cõsensu. Tum verò mansuetudo est altera beatitudinum, quas hic Dominus recenset, quando vsque eo excrefcit & consummatur, vt animu penitus liberum & tranquillu reddat ab iræ vitiosis perturbationibus siue motibus, ita vt nunquam ira rationem præueniente, & eam quouis modo obliquante afficiatur, nisi omnino conuenienter rectæ rationi & diuinæ voluntati siue legi. Nec tamen omnem excludit iram: imo verò incitat ad iram illam, quæ rationis iudicium sequitur, eiq; obsecundat: qualis ira necessaria est aduersum vitia, ne seuiat impunita nequitia: qualè & in Moysè & Dauide manifestè discimus ex sacris literis, qui tamen ambo de singulari mansuetudine commendantur. De qua Chrysostomus dicit: Si ira non fuerit, nec doctrina proficit, nec stant iudicia, nec crimina compescuntur. Itemq; Patientia irrationalis vitia seminat, negligentiam nutrit, & non solua malos, sed & bonos inuitat ad malum. Ad mansuetudinem autem obtinendam alijs maior, alijs minor est labor necessarius. Sunt enim quidam naturæ quodam beneficio mites & mansueti, sed nisi copiosa gratia naturam exoruet, parui meriti est eiusmodi mansuetudo. Alijs sunt procliuues ad iram, ad impatientiam, & aliqua affecti iniuria, vix sese cohibere possunt. Qui si diuina fratri gratia quotidianum indicant bellum huic vitio, & sibipsis dominari nitantur, maxima sibi acquirunt merita, & quandoq; huius beatæ virtutis habitum adipiscuntur. Et talibus terræ possessio promittitur, terræ videlicet corporis ipsoru, ex cuius sanguine immoderatè calido, aut alias ex praua corporis constitutione ac habitudine sæpè multa eis bella oriuntur: in quibus certandum est acriter, donec Domino præstante victoriam & pacem sanguis & caro edometur, & in futura vita sine vlla rebellionè tranquillissimè possideatur. Potest & terra hic promissa intelligi regnum cælorum, quod est terra viuentium, vbi visuri sumus bona Domini.

Mansuetudo qualis sit virtus.

Mitis quatenus beatitudo quis sit.

Ira quoniam necessaria sit contra vitia. Exod. 32. Numer. 12. Psalm. 132. Chrysost.

Mansuetudo duplex quæ sit.

Terram promissam micibus bifida intelligendâ.

Psalm. 26.

Matth. 11.

Habemus hic iam duas virtutes, puta humilitatem & mansuetudinem, quas speciatim Dominus in seipso nobis commendauit imitandas, vbi ait: *Discite à me, quia mitis sum & humilis corde.* Et pulchrè humilitas hic primo

T. VI
22

Mititas qui-
nam acquira-
tur.

loco ponitur, deinde mansuetudo, quia mitis esse vix potest, qui humili-
tatis sit expertus. Qui autem humilis est, idem ipse & mitis est. Simus er-
go mitis & mansueti ad omnem iniuriam, & aduersitatem: idque vt melius
possimus, contemnamus bona presentia, vt sunt, diuitiarum, honores & volu-
ptates. Talium enim amor maximas saepe irae praestat occasiones. Qui autem
ea contemnit, non dolet dum in ijs laeditur, atque ita nec irascitur facile, vbi
aliquod horum patitur detrimentum. Deinde cogitemus irae turpitudinem
& impatientiae foeditatem, & quantum ea nos dehonefcent coram Deo & ho-
minibus: sicque accendamus animis ad retinendam mansuetudinem. Adhuc
cogitemus, quam multa soleant incurrere vitia, qui ira superari se sinunt:
quae ne incidamus, amplectamur Christi mansuetudinem. Ad extremum
pensemus, quam nihil proficit irasci, imo quam dire, tum corpori, tum ani-
mae noceat irae insania, quae sanguinem conficit, hominem stulto reddit assi-
mitem, proximos offendit, famam hominis laedit, cor & rationem pertur-
bat, Spiritum sanctum expellit, & aeterna meretur supplicia. Qui autem mi-
tis est, maximam & apud Deum & homines gratiam meretur. Mansuetudo
sensim obtinetur orando, certando, Christi passionem pie meditando, sob-
rietati studendo, crapulam & potum superfluum, vnde saepe prauis nascun-
tur humores, choleram & bilem augentes, vitando, mortis incertam timen-
do horam, & Deum praesentem attendendo.

Ira quoniam
mala secum
adferat.

Mansuetudo
vt sensim ob-
tineatur.

Beati qui lugent, quoniam ipsi consolabuntur.

Luctus qua-
tenus beati-
tudo quae re-
quiritur.

Tertia beatitudo luctus est, ad quem pertinet libenter ac delectabiliter, &
propenso animo a se abdicare terrenas voluptates, & oblectamenta carnis,
mundi huius vana, misera, caeca & perniciofa gaudia respuere, iocos, ludos,
inanes confabulationes, rumores seculares, risum dissolutum, morum leui-
tatem propter honorem & amorem Dei fugere, amplecti ea omnia, quae car-
nem rationabiliter castigant & macerant, vt est abstinentia cibi & potus su-
perflui, item vigiliae, asperitas vestium, lecti duritia, aliaque corporalia &
spiritualia exercitia, quibus corporis perulantia edomatur, corpusque ipsum
in spiritum redigitur seruitutem: quando moderatè assumuntur pro cuiusque
viribus & rectè rationis praescripto. Adhuc animum maturum & serium at-
que studiosum assumere erga ea quae sint vtilia & honesta, bona & salutaria,
atque in ijs secundum Deum delectari, vt sunt verbi gratia, cuncta Dei ope-
ra, aeterna bona quae speramus, perfectiones diuinæ, laus Dei, salus anima-
rum, atque adeo quaeuis opera bona, & exercitia virtutum: quae vt sunt lon-
gè praestantiora quibuslibet rebus mundanis & corporalibus, ita etiam mul-
to vberius & suauius praestant homini gaudium & delectationem, vt merito
praeter illis cuncta vana mundi gaudia respuere debeamus, & delectari in Do-
mino. Praeterea ad hunc luctum pertinet, religiosum animi morem susci-
pere ob peccata propria & aliena, ob contemptum & iniuriam summi Dei,
quam accipit ex nostris & aliorum iniquitatibus ob mundi malitiam, ho-
minum caecitatem, & innumera praesentis vitae discrimina, quae incerti-
simus an tandem euasuri simus: item ob propriam imperfectionem, virtutum
inopiam, procliuitatem in malum, tarditatem ad bonum, atque ob dilato-
nem gloriae, quod prolongatur incolatus noster, quod peregrinamur a Do-
mino,

Luctum san-
ctum quoniam
efficiant.

Psal. 119.
2. Cor. 5.

mino, quod tam longè sumus à patria, quod necdum licet videre faciem Patris nostri qui in cælis est. Pertinet etiam huc, totis animi visceribus ex piissima compassione lugere Christi Iesu acerbissimos cruciatus, quos pertulit propter nos, maximè quando pependit tribus horis in alto crucis patibulo, totus innumeris & internis & externis confectus doloribus: & cum pessimis quibusquæ latronibus in illo extremo mortis supplicio omnes compati soleant, tamen Dominus Iesus ab impiissimis Iudæis tum maximè irrisus, scommatibus & ludibrijs vexatus, blasphemijs & contumelijs afflictus fuit: quod sanè lugendi magnam præbet causam. Est etiam luctus huius, compati tristissimæ matri eiusdem Saluatoris sub cruce filio assistenti, & omnia intus in corde patienti summo & incomprehensibili cum dolore, quæcunque filius in corpore patiebatur. Quæ sanè in tantis pœnis, tanta animi angustia & animi afflictione viua durare non potuisset, nisi vltra naturæ vires diuina eam potentia conseruasset. Si qua ergo in nobis sunt viscera pietatis, compatiamur filio corpore crucifixo, compatiamur & matri corde & animo crucifixæ. Sunt & alia multa lugenda in hoc mundo: sed hæc pauca commemorasse sufficiat. Non est autem, quod putet quisquam luctum hunc cum rancoris amaritudine, aut cum acedia fastidio vel tædio erga bona spiritalia, vel cum diffidentia vel desperatione coniunctam: imo verò nunquàm est sine dulcedine & gaudio Spiritus sancti. Siquidem magnus amor Dei luctum hunc efficit, atque idem ipse Dei amor non potest non delectatione & gaudio animum afficere. Vnde etiam promisit Dominus ita lugentibus consolationem præsentis vitæ & futuræ, non carnalem & vanam, sed spiritualem & diuinam, quæ hic inchoetur ex certa spe & expectatione futuræ beatitudinis, ex interna sancti Spiritus visitatione & illustratione, ex affluentia deliciarum Dei in anima: & demum perficiatur, vbi eo venerimus, vbi Deus absterget omnem lachrymam ab oculis hic religiose lugentium, nec erit amplius luctus neque vllus dolor, sed consolatio plena & perfecta.

Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiam, quoniam ipsi saturabuntur.

Anima cum sit incorporea, inuisibili cibo potuquæ alitur. Sed non esurit neque sitit iustitiam, nisi sana & bene constituta sit, sanumq; & integrum habeat stomachum, à vitiorum corruptis humoribus amara contritione, pura & sincera confessione, ac digna satisfactione repurgatum. Nam in quibus tales etiamnum humores resident ac dominantur, illis esca salutaris, nempe iustitia, & quicquid Dei est, in fastidio est: venenum autem in desiderio. Patet hoc in filio illo prodigo, qui ad tantam vsque animi corruptionem & infectionem deuolutus est, vt fili quis porcorum optaret ventrem impleri suum, & nemo illi dabat, tantum scilicet quod eius posset explere famem. Non enim anima faciat sordidis carnis voluptatibus, sed corrumpitur ac deprauatur, & nisi apponat salutare remedium, nempe pœnitentiam & emendationem sui, mortem æternam sibi asciscit. Vbi autem toto corde ad Deum conuertitur, atque à vitijs sanata, per præcedentes beatitudines iam mundana contemnit, paupertatem & humilitatem amplectitur, mores mansuetudine regit, & delicta desinit, ac digna satisfactione castigauit, iam tum

1111 3 incipit

Matth. 11.

Christo quatenus compatiendum.

Mariæ virginis compatiendum.

Luctum hunc esse sine dulcedine & gaudio Spiritus sancti.

Esaiæ 15. Apoc. 21.

Animæ stomachus qui nam purgandus.

Lucæ 15.

T. VI
22

Iustitiam e-
surire & siti-
re quid sit.

Esuries sitis-
que iustitiz
quoniam exi-
gat.

Ex. ch. 3.
Augustin.
Subditi qui-
nam sint re-
gendi.

1. Tim. 6.

Satietas spi-
ritualis ubi
siet.
Psal. 102.

August.
Elemosyna
quoniam pre-
sanda.

Misericordiz
beatitudo

incipit esurire & sitire iustitiam, id est, vel in generali, magno quodam fer-
uere desiderio omnis boni & honesti, omnis virtutis, atque in ipsis virtuti-
bus magis ac magis proficiendi: vel in particulari, maximopere velle & de-
siderare reddere unicuique quod suum est. Id enim iustitia exigit, vt tribua-
tur unicuique quod illius est. Ergo ad esuriam & sitim iustitiz pertinet. Pri-
mo, vt Deo, Ecclesie & superioribus integram & voluntariam præsenti-
obedientiam. Secundo, vt superiores subditos suos admonendo, obsecran-
do, increpando, terrendo, leniendo, castigando, si opus sit, & alijs modis
congruis à vitijs reuocent, & prouocent ac eximulent ad virtutes: alioquin
nisi ita agant, perditio subditorum in caput ipsorum redundabit, vt apud
Ezechielem Dominus minatur. Atque istud etiam ad omnem patrem fami-
lias spectat. Vnde Augustinus cuidam comiti scribit in hæc verba: De omni-
um in domo tua tibi subiectorum salute sollicitus ac vigil existas: quia pro
omnibus tibi subiectis rationem Domino reddes. Annuncia, præcipe, impe-
ra, suade eis vt caueant sibi à superbia, à detractione, ab ebrietate, à fornicatione,
à luxuria, ab ira, à periurio, à cupiditate, quæ est radix omnium ma-
lorum. Tertio, huc exigitur, vt in mutuis contractibus, in omni emptione
& venditione seruetur fides, & æqualitas precij ac emptæ sue venditæ rei,
frausque omnis vitetur. Nam qui fraudem facit, peccat in iustitiam, & est ob-
ligatus ad restitutionem, si sciens & prudens id agat. Quarto, vt aliena resti-
tuantur. Sunt & alia ad iustitiam pertinentia, quæ causa breuitatis præteri-
mus. Porro, tum demum verè esurimus & sitimus iustitiam, quando iam di-
cta cum ingenti ac insolito quodam & feruenti desiderio præstamus. Deni-
que iustitiam esurire & sitire, est Christum audivissimè suspirare, & Euchari-
stie magno flagrare desiderio. Saturabuntur autem esurientes & sitientes
iustitiam in vita æterna, quando in bonis replebitur desiderium nostrum.

Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam conse-
quentur.

Misericors & miserator Dominus cupiens nos ad sui perducere similitu-
dinem, hortatur nos ad misericordiam, idque adeo, vt si nos in proximos fi-
mus misericordes, ipse quoque se nobis polliceatur fore misericordem. Er-
go si vis facilem & homo peccator impetrare misericordiam, sis liberalis &
pius in proximos, leua miserorum inopiam benignitate tua, vt Deus igno-
cat iniquitati tuæ pro bonitate sua. Si autem auarus & crudelis es, & claudis
viscera ab egeno fratre tuo, superest vt talem tu quoque Dominum Deum
tuum experiaris. O immensam bonitatem Dei, qui iudicij sui sententiam pe-
nè in nostro posuit arbitrio, dum misericordiam pollicetur nobis miseri-
cordiam in alios declarantibus. Augustinus quodam sermone ait, ea quæ su-
perflua sunt homini vltra rationabilem victum & vestitum, læto ac hilari
animo pauperibus eum debere impartiri. Idcirco autem læto & hilari ani-
mo, quia parum dat & accipit multum: porrigit nummum, & comparat
regnum: tribuit parvam pecuniam, & accipiet vitam æternam: dat tempo-
ralia & meretur æterna: porrigit caduca, & recipit sine fine mansura.

Ad misericordiam pertinent septem corporalia, & totidem spiritualia mi-
sericordiz opera. Denique tum misericordia beatitudo est, quando ita con-
dolemus

dolemus aliorum malis & miserijs vt proprijs, & pro viribus promptissime eis opitulamur. Misericordia Deo nos simillimos reddit, de quo dicimus: Deus cui proprium est misereri semper & parcere.

Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt.

Cor non maculatur nisi vitijs & passionibus: quibus abolitis & mortificatis ac expiatis, cor mundatur, conscientia serenatur, & cordis oculi fiunt aperti & idonei ad contemplandum Deum. Cordis munditiam summè in nobis diligit Deus, libenterque sese coniungit & vnit mundo cordi, maxime ei præstat rerum diuinarum cognitionem, & excellentia gratiæ suæ zænera. Inde est, quod quandoque simplices quidam & idiotæ per munditiam & innocentiam cordis ad tam sublimem diuinorum euehantur contemplationem, vt eos summi Theologi vix possint capere. Cernimus hoc in præclarissimo illo viro Ioanne Rusbrochio, qui ob mirabilem cordis puritatem & simplicitatem licet alioqui parum doctus esset, tantam Dei, diuinarumque rerum adeptus est notitiam, vt exercitatissimis Theologis admiranda scripta reliquerit & quantum ex eius libris colligi licet, nonnunquam ad Dei contemplandam essentiam admissus videtur. Et quid mirum, quando Dominus mundis corde Dei visionem pollicetur: quæ tamen præcipue ad futuram vitam pertinet. Videt autem tales Deum hic per speculum in ænigmate postea, autem facie ad faciem.

Cor quibus-
nem macula-
tur.

Munditia
cordis quæ
ta etiam in
illiteratis effi-
ciat.
Ioannes Rus-
brochius.

1. Cor. 13.

Beati pacifici: quoniam filij Dei vocabuntur.

Pacifici sunt, qui primo quidem pacem seruant erga Deum, illi in omnibus morem gerendo, quod idem veram præstat conscientie pacem & peccatoris tranquillitatem, cupiuntque etiam proximos quosque ad hanc pacem pertingere, eosque ad eam adducere pro viribus nituntur: Deinde etiam cum proximis, quantum in ipsis est, pacem inuiolabiliter obseruant, odiunt scandala, dissensionum & discordiæ occasiones summè vitant, neminem lædere, omnibus prodesse cupiunt, etiam pacis inimicos optant ad pacem reducere, & dissidentes modis omnibus conciliare. Denique & in seipsis pacem custodiunt, id summopere curantes vt portio sensitua sit in omnibus subdita rationi, & ratio sit subiecta Deo. Tales autem pacis amatores, pacisque studiosi merito vocabuntur filij Dei, qui Deus pacis dicitur, & qui pacem diligit, & non nisi in pace commoratur.

Pacifici qui
dicantur tri-
plici ratione.

2. Cor. 14.
Psalm. 75.

Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cælorum. Beati estis cum maledixerint vobis homines & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum aduersum vos mentientes propter me. Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.

Optime loco vltimo ponitur beatitudo eorum, qui propter iustitiam persecutionem patiuntur. Vbi enim præcedentibus quis virtutibus præditus est, is maximè solet à dæmonibus & malis hominibus infestari, contumelijs, iniurijs, mendacijs affici & dehonestari. Sed non solum nihil inde dolere, imo etiam maximè gaudere debet, quia patitur propter iustitiam & propter

T. VI
22

Christum, cui placere cupit, qui ei reddet immensa cæli gaudia, & mercedem magnam nimis, hoc est seipsum. Ipse est enim merces copiosa, qua nobis promittitur in cælis. Itaque dilectissimi exerceamus nos in his virtutibus, & contrarijs abstinemus vitijs vt in præsentem gratiam, & in futura vita Dei gloriam adipisci mereamur, Amen.

SERMO IN EADEM SOLENNITATE.

Quid nostra efficiant merita: & de æterna beatitudinis ineffabilitate & incunctitate.

Matth. 5.

Gaudete & exultate: quia merces vestra copiosa est in cælis, Matthæi V. Etsi nihil habeamus charissimi fratres quo Deus egeat, nec quicquam illi offerre possimus (nihil enim ex nobis habemus boni) nisi quod ab illo acceperimus, at tamen rectè facta nostra quamuis exigua quamuis imperfecta, quæ tamen ipsius gratia sunt bona, ita habet accepta, ac si multum ipsi sine frugiferat: aliq̄ue ea præmio afficit, quasi magna sint & ingentis pretij: sicq̄ prouocat nos ad bene agendum: idq̄ue ea ex causa, quia amat nos, eo quod sui sumus, cupitq̄ue habere occasionem nobis gratificandi, & communicandi summum illud bonum, quod ipse est, nosq̄ue participes reddendi beatitudinis suæ, qua æterno beatus est. Id enim eius p̄scit iustitia, à qua haud vquam temere deflectit, vt æterna beatitudine non perfruatur, nisi qui eam sit emeritus, & qui pro ea obtinenda sudauerit. Merces enim dicitur, eo quod labori vel merito reddatur. Nec tamen possumus æternam beatitudinem nostris mereri viribus: nisi quod pijsimms Deus ita decreuit, vt qui ipsius præcepta seruauerit, vita æterna dignus sit. Atqui sine illo nihil possumus: Itemq̄ ab illo est & velle, & perficere & mereri nostrum. Non vtiq̄ue cogit nos, sed excitat vt velimus, adiuuat vt possumus, corroborat vt perficiamus. Et licet ipse vna nobiscum faciat totum, quicquid rectè gerimus, tamen ita remunerat, ac si de nostro aliquid contulisset. Certè Dominus Iesus duplici iure sibi vendicat regnum cælorum: Nempe hæreditate, quia est Filius Dei: & passione & morte sua, qua & sibi & omnibus membris suis illud obtinuit. Membra illius sunt, qui eius præcepta seruant, quæ in hodierno Euangelio sub septem vel octo virtutibus, atque alibi breuius sub duplici charitatis præcepto comprehenduntur. Non sunt autem grauiæ præcepta illius, vt ait S. Iohannes, scilicet vbi adest bona voluntas. Itaque qui hæc præcepta seruant, membra sunt Christi, iureq̄ue percipiunt regnum Dei, non tam meritis suis, quam Christi, qui pro electis suis omnibus satisfecit. Porro, caput, non vult à membris separari, sed est vnum cum eis corpus: atque vbi caput est, eo & membra sequi necesse est. Hanc mercedem iam adepti sunt sancti omnes, quorum hodie generalem agimus solennitatem. Et licet nos necdum experti simus, necdum gustauerimus illam æternæ felicitatis retributionem, (Non enim vidit oculus, nec aëris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se) saltem interim de ea vel parum aliquid dicamus, quia multum non possumus, cum sit ineffabilis. Iam ante vobis illa Domini verba recitata sunt, quibus ait: *Gaudete & exultate quia merces vestra copiosa est in cælis.* Quæ quidem verba tum protulit quando nouam, id est, Evangelicam legem

Regnum celorum vti duplici iure Christus sibi vendicat. Matth. 5.

1. IOAN. 5.

Esaiæ 64. 1. Cor. 2.

Matth. 5.